

**Libri// Officialis// Sive Agendae S./ Ecclesiae Treverensis
Pars// Prior**

Jakob <III., Trier, Erzbischof>

Avgvstae Treverorvm, 1574

VD16 A 766

Excommunicationes reseruatæ Episcopis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72595](#)

Præter supradictos casus bullæ coe-
næ Domini, hi etiam in iure, Pa-
pæ reseruātur, propter excō-
municationes annexas.

Innectio manus violentæ in clericum, vel monachū grauis &enor-
mis: nam leuis Episcopo reseruatur, & ab eo absoluī potest.

Effractores, & spoliatores templorum denunciati.

Incendiarij postquam sunt excommunicati, & denunciati.

Clerici qui sponte communicant cum nominatim excommunicatis
à Papa, & ipsos in officijs recipiunt.

Intrantes monasteria monialium reclusarum, siue ecclesiasticæ, siue
seculares personæ sint, sine licentia eorum, qui eam dare possunt.

Clauium officium ecclesiasticis personis concessum impudentes.

Dantes & recipientes in Simoniam ordinis, vel beneficij.

Absoluētes Simoniacos in ordine, vel beneficio, vel à casibus in bul-
la cœnæ Domini contentis. Item vota peregrinationis ultra marinæ,
vel visitationis liminum Apostolorum Petri & Pauli, & in compo-
stella. Item castitatis ac religionis commutare prælumentes, simi-
liter excommunicantur, à solo Papa absoluēndi.

Religiōsi, qui ex ordinibus mēdiantum ad alium ordinem mona-
sticum (excepto Carthusiensi) transeunt, & qui eos recipiunt.

Religiōsi excommunicatos a canone (præterquam in casibus in iure
expressis, vel per priuilegia sedis Apostolicae concessis) vel à sen-
tentij per statuta prouincilia, ac synodalia promulgatis, aut à poena
& culpa absoluere prælumentes.

Dantes aut recipientes ex pacto pro ingressu religionis.

i

ii

iii

iv

v

vi

vii

viii

ix

x

xi

Sequentes Excommunicationes refer- uantur Episcopis.

Compellentes Ecclesiasticos ad submittendum ecclesiastas, & bona seu
iura ipsarum laicis.

Grauantes & vexantes personas ecclesiasticas eò quod rogatiūm,
pro quo rogabuntur non elegerint.

De Sacramento

Impedientes eos qui litigant in foro ecclesiastico in causis, quæ de iure, vel consuetudine ad dictum forum pertinent.

Gravantes & vexantes eos, qui in ipsis excommunicationis vel suspensionis sententiam protulerunt.

Domini temporales interdicentes subditis, ne ecclesiasticis videntur, emant, coquant, molant, aut alia obsequia exhibeant: usurpantes bona Ecclesiarum vacantium.

Fxigentes aliquid ab ecclesiasticis transcurrentibus pro rebus suis: quas non negotiationis causa deferunt.

Communicantes scienter in crimen cum criminoso nominatim excommunicato, ei consilium, auxilium, vel fauorem impendendo.

Vsurpantes Prælatorum ecclesiasticam iurisdictionem, vel eos collectis, aut tributis onerantes.

Qui reuocant, vel vi, aut metu extorquent a Prælatis ecclesiasticis libertatem absoluendi, vel poenas excommunicationis.

Impedientes monialium visitatores in suo officio.

Sepelientes in loco sacro hæreticos.

Qui in cœmiterijs excommunicatos publicè, vel nominatim interdictos, vel manifestos usurarios scienter sepelire presumunt.

Qui scienter in gradibus prohibitis, aut cum monialibus, vel qui in religione aut sacris constituti matrimonium contrahunt, aut qui inter ipsos scienter huiusmodi matrimonia celebrant.

Religiosi, ac alij clericis personatus habentes, medicinam audiuentes.

Qui statutis suis usurpas fouent.

Religiosi temerè habitum dimittent, vel ad quævis studia sine licentia accedentes.

Cogentes virgines, vel viduas inuitas ingredi religionem.

Item, qui earum sanctam voluntatem, religionem profitendi, sine iusta causa impediunt.

Monachi qui ad Principum curias se conserunt, ut damnum aliquod inferant Prælato, aut Monasterio.

Monachi intra septa monasterij sine licentia Abbatis arma tenentes.

Religiosi, qui ad retrahendum debitores à solutione decimarum aliqua proferre presumunt.

Bona ecclesiastica alienantes, vel alienata recipientes.

Impedientes legatos, vel nuncios Apostolicos, ne recipiantur, vel faciant ea ad quæ sunt missi.

Sunt alia excommunicationes, sed quia in his regionibus raro incidunt, brevitas causa prætereuntur.

Quid

Poenitentia.

XCI

Quid agendum sit ei qui habet casus reseruatos.

Adeat suum pastorem, & petat ab illo, ut sibi procuret facultatem absoluendi a casu reseruato, vel casibus reseruatis. Et si ipse Episcopus non velit concedere eam facultatem pastori, sed ipse velit audire confessionem poenitentis, tunc qui irretitus est huiusmodi casibus, tenetur adire Episcopum, & ei integre omnia peccata confiteri, etiam non reseruata. Quod si nolit Episcopus audire confessionem integrum poenitentis, iniuncta salutari poenitentia pro casu reseruato, remittat poenitentem ad suum pastorem, qui ei integrè reseruata, & non reseruata confiteri teneatur.

Notandum

In mortis articulo possunt omnes a quocunque excessu, criminis, quantumvis enormi, & excommunicatione, a quocunque sacerdote absolui: vbi tria obseruanda.

Primùm, ut satisfaciat iniuriam passis.

Secundò, vt infirmus promittat, se recuperata sanitate, & alijs impedimentis legitimis cessatibus praesentaturū ei, a quo ordinarie & regulariter erat absoluēdus, quia alioqui recideret in excommunicationem, a qua fuerat absolutus.

Tertiò, quod si in illa infirmitate deceperit, amici & hæredes secundum cautionem defuncti, læsis satisfaciant, aut arrestambonorum defuncti admittant, & indulsum sepeliendi defuncti à iudice, qui eundem excommunicauit, petant, & sic defuncti corpus ad ecclesiasticā sepulturam suscipiantur, nisi aliud defuncti delictum de iure vel consuetudine obstaret.

Vt timeatur & vitetur excommunicatio, aliquando docendum est breuiter quid sit, quæ, ac quanta mala efficiat.

Excommunicatio quid sit, & quotuplex.

Excommunicatio duplex: **M**aior: **M**inor.

Excommunicatio Maior, vt nomen sonat, est exterminatio extra communionem, & societatem Christianorum, & fidelium, vt habeatur iuxta verbum Christi, velut ethnicus & publicanus, quare etiam Gal. 1. vocatur Anathema.

Mat. 18.
I. Co. 16

H 4

Effe-